

Κ. Π. Καβάφης, *Απολείπει ο Θεός Αντώνιον*

Οι ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου

- 1) Σχολιάστε τη λειτουργία της φράσης «Σαν έξαφνα» μέσα στο ποίημα.
- 2) Εντοπίστε και εξηγήστε την εσωτερική πορεία του ποιήματος.
- 3) Ποιο είναι το περιεχόμενο των συμβόλων: *Αντώνιος - Αλεξάνδρεια - Αόρατος θίασος*;
- 4) Με ποιους στίχους προβάλλεται ιδιαίτερα η *Αξιοπρέπεια*;

Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου

- 1) Η φράση «σαν έξαφνα» που δίνεται στην αρχή του ποιήματος σε συνδυασμό με τη λέξη «*μεσάνυχτα*» που ακολουθεί δηλώνει το ξαφνικό γεγονός, το εντελώς αναπάντεχο, τη στιγμή που τίποτα δεν προμήνυε την καταστροφή για τον Αντώνιο. Είναι η στιγμή της τελείας ανυποψίας όταν δεν είσαι προετοιμασμένος γι' αυτό που πρόκειται να συμβεί. Ταυτόχρονα συμβολίζει και το πλήρωμα του χρόνου, τη στιγμή που τα πάντα φτάνουν στο τέλος τους τόσο απροσδόκητα και ξαφνικά, εντούτοις ο ήρωας οφείλει να δείξει μια στάση, έστω και υποκριτικά, ανώτερη. Αυτό που κάνει τραγικό το τέλος αλλά και τον ίδιο τον Αντώνιο τραγικό ήρωα είναι η αξιοπρεπής στάση που πρέπει να τηρήσει ενώ δεν είναι προετοιμασμένος.
- 2) Το ποίημα ξεκινά με την ξαφνική και απροσδόκητη καταστροφή που φαίνεται να φθάνει για τον Αντώνιο. Τα έργα του και τα σχέδιά του έχουν αποτύχει γι' αυτό ο ποιητής τον καλεί να φανεί αντάξιος της πόλης που του έλαχε να ζήσει και να κυβερνήσει αποχαιρετώντας την χωρίς θρήνους και μάταιες ψευδαισθήσεις. Τον καλεί να φανεί θαρραλέος και να αποχαιρετήσει γενναία και πάνω από όλα *αξιοπρεπώς* όλα όσα έχει αξιωθεί και πετύχει με την εύνοια των Θεών [Διόνυσος]. Μέσα από αυτή την «υποκριτική» στάση που καλείται να επιδείξει ο άνθρωπος στη δύσκολη στιγμή που χάνει αυτό που του είναι πολύτιμο, αναδύεται η *τραγικότητα* αλλά και το *αληθινό μεγαλείο* του.

3) Οι συμβολισμοί:

ΘΙΑΣΟΣ

Ο «**αόρατος θίασος**» είναι το σύμβολο ενός κακού, **δυσοίωνου μηνύματος**. Μπορεί να είναι το **τέλος** μιας ζωής ή το τέλος στα ωραία της ζωής, στα αγαπημένα μας ενδιαφέροντα, στις **πηγές μιας εκλεκτής συγκίνησης**. Είναι η **εύνοια της τύχης** και η παρουσία των ευνοϊκών συνθηκών κάτω από τις οποίες πραγματοποιούνται τα σχέδιά μας αλλά που κάποια στιγμή απομακρύνονται και μας εγκαταλείπουν.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

Ο ποιητής **ταυτίζει την Αλεξάνδρεια με τη ζωή του Αντώνιου** [αλλά και του ίδιου του ποιητή], γιατί εκεί έζησε και κατέστρωσε όλα τα σχέδιά του. Μπορεί να εννοεί τις **απολαύσεις της ζωής** με τα αξιώματα και τις επιτυχίες. Ίσως είναι το **υλικό και ηθικό κέρδος της ζωής** για το οποίο τόσο πολύ μοχθούμε και κάποτε αναπόφευκτα το χάνουμε. **Για κάθε άνθρωπο υπάρχει μια Αλεξάνδρεια, υλικό και ηθικό κέρδος στη ζωή**. Αλίμονο όμως αν η απώλεια αυτού του κέρδους γίνει αφορμή να χάσει ο άνθρωπος την αξιοπρέπειά του, που πρέπει να την κρατήσει πάνω απ' όλα γιατί αυτή ακριβώς δηλώνει το ψηλό βαθμό της ζωής του. **Αποχαιρετώντας με αξιοπρέπεια ο καθένας την Αλεξάνδρειά του αποδεικνύει ότι ήταν άξιος και άφοβος αντίπαλος της ζωής και του θανάτου**.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ

Ο Αντώνιος δεν είναι τυχαία επιλογή του ποιητή. Είναι το **εκλεκτό άτομο** με τα μεγάλα σχέδια και φιλοδοξίες, αλλά και **κάθε άνθρωπος κάθε εποχής** που βάζει στόχους και σκοπούς στη ζωή του, αλλά σε κάποιο στάδιο αποτυγχάνουν. Ο **Καβάφης τον αποτρέπει από τη δειλία**, την αυτολύπηση, τις μάταιες και ψευδείς ελπίδες, την **ψυχική και πνευματική ήττα**. Τον προτρέπει να αντικρίσει το κτύπημα με **στωική ψυχραιμία και αξιοπρέπεια** όπως ταιριάζει στους εκλεκτούς άνδρες. Η συντριβή των ονείρων και των σχεδίων δεν πρέπει να συνοδευτεί με προσωπικό εξευτελισμό και με αναξιοπρέπεια.

- 4) Στο ποίημα είναι διακριτικά διαρκώς παρούσα η έννοια της **αξιοπρέπειας**. Οι στίχοι που κάνουν πιο φανερή την παρουσία της είναι οι στίχοι στους οποίους ο ποιητής με προστακτικές και με χρήση του β' προσώπου προσπαθεί να πείσει τον ήρωα να μην θρηνεί ανώφελα, να μην στηριχθεί σε μάταιες ψευδαισθήσεις, να μην καταδεχθεί να φανεί αδύναμος και αναξιοπρεπής, να απολαύσει για τελευταία φορά τις συγκινήσεις που του χάρισε η ζωή και να την αποχαιρέτησε γενναία και θαρραλέα.

- μη ανοφέλετα θρηνήσεις
- αποχαιρέτα την
- μη γελασθείς
- μην πεις
- μην καταδεχθείς
- πλησίασε σταθερά
- άκουσε με συγκίνησιν
- αποχαιρέτα τη